

Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
Szerző: <i>Somos-Komornik-Króó</i>		78(064.S)
Cím: <i>A zongora Paganinije</i>		Richter, Szvjatoszláv
Forrás: <i>Magyar Ifjú</i>		Idő: "1958"
(Hely)	1958. 2. 15	(Köt. v. füz.) (Oldal)

A zongora Paganinije

Szvjatoszláv Rihter Budapesten

NÉHÁNY HÓNAPOS KÍNAI TURNÉJA UTÁN VÉGRE HAZÁNKBAN IS ELLÁTOGATOTT A VILÁGHÍRŰ SZOVJET ZONGORAMŰVÉS: SZVJATOSZLAV RIHTER. EZ AZ ESEMÉNY TARTJA MOST LÁZBAN BUDAPEST ZENEÉRTŐ KÖZÖNSÉGÉT.

RIPORTEREINK JELENTIK:

A Margitszigeti Nagyszálló egyik lakosztályában kerestük fel Szvjatoszlav Rihtert. Nina Dorliak, a felesége nyitott ajtót s kínált helyet bennünket. Rihter éppen zongorázott. Naponta tíz órát gyakorol a legteljesebb visszavonultságban.

A zongora tetején kis barna macsó üldögélt, fehér szőrme-mellénykéjével, a kottahalmaz és a virágcsokrok társaságában. Ez Rihter kabalája. Sokan irigyelhetik ezt a macskácskát, hiszen ő tanúja lehet a nagy művész alkotómunkájának.

Rihter befejezte a futamot s pillantásával barátságosan üdvözölt mindkettőnket.

Nos, következhetnek a kérdések...

Mit kérdezhetnek először a pestiek?

— Hogyan tetszik a magyar főváros?

Rihter nyomban válaszolt:

— Már 1954-ben, amikor itt jártam, megcsodáltam ezt a kelvő városát. A feleségem azonban először van itt, s ő inkább tud beszélni az első impressziókról.

— Igen — mondta Nina Dorliak —, most vagyok először Budapesten s mégis olyan ismerős nekem ez a város. A férjem sok rajtot készített 1954-ben Budapestről. A zongorán kívül rabja az ecsetnek is. De nem térek ki a válasz elől: csodálom az önök gyönyörű fővárosát. S bár örök pestiek — tette hozzá bocsánatkérően mosolyogva —, Buda mégiscsak szebb!

Dorliakot nem kellett sokáig biztatnunk, hogy szóltan, szerény férjéről meséljen nekünk. Rihter megadóan hátradólt a karosszékekben...

— Van még egy harmadik nagy szenvedélye is férjemnek. Imádja a természetet! Naponta 20–30 kilométert is gyalogol. S ha ilyenkor megkérdem tőle, „hol voltál?”, a felele: „kicsit sétáltam!” I is-

meri Moszkva környékét, mint a tenyerét.

Ekkor Rihterhez fordultunk:

— Hogyan jutott el az első zongoraleckétől a világhírig?

— Apám Odesszában volt zene tanár és orgonista — felelte a nagy művész. — Tőle kaptam az első leckéket. Viszonylag későn, 22 éves koromban iratkoztam be a moszkvai konzervatóriumba, ahol Nejgauz professzor lett a tanárom. S mivel zongorám sem volt, a mester magához vett. Nőla laktam, de nem akartam állandóan zavarni őt s ezért éjszakaiként bejártam a konzervatóriumba gyakorolni. Ő azóta is eljön minden koncertemre.

— Mindig könnyű ül a szemében, ha játszani hallja — szölt közbe Nina Dorliak.

— S most hol laknak?

— Moszkvában, a Bruszov-

szkaja utcában. A házat nemrég építették a konzervatórium tanárai számára. Szomszédjaim között van Kogan hegedűművész, Jakov Zak, Flier és Ginsburg zongoraművész. Feljárnak hozzánk konzultálni a fiatal tehetségek: Baskirov, Bermann. Bár Szvesnyikov állandóan kér, hogy fogadjak el s tanítsak egy konzervatóriumi osztályt, sajnos, nem futja az időmből.

Csengett a telefon, Nina Dorliak vette fel a kagylót. Ebédhez hívták Rihteréket. Nem is zavarjuk őket tovább, ám, egy kérdést mégsem hagyhattunk el:

— Hogyan ízlik a magyar konyha?

S egyszerre válaszoltak mindketten:

— Nagyon!

— De a legfinomabb a leves... — mondta Dorliak. — Hogy is hívják?... Egy színesről nevezték el... Segítsenek.

Rihter összeráncolta homlokát, aztán bizonytalanul megszólalt:

— Ujházi...

Mi pedig hozzátettük:

— ... tyúklevest!

Aztán elbúcsúztunk a kedves művész házaspártól.

Még egy pillantás a kis barna macskóra. Ő marad továbbra is. Hát nem irigylésre méltó?

Somos Ágnes—Komornik Ferenc

RIHTER JÁTSZIK

ZENEKRITIKUSUNK KOMMENTÁRJA:

Rihter több mint rendkívüli képességű zongorista: ő korunk hasonlíthatatlan előadóművész-zsenije. Nehéz józanul megítélni művészetének jellegzetességeit; az elragadtatás felsőfokú jelzőket követel, de minden hozsanna elkoptatott szó marad, ami méltatlan hozzá.

A legkülönbözőbb zenei stílusok tolmácsolása során a tökéletesség ritka érzetét kelti hallgatójában. A művek legmélyére hatol, hangulatokat és karaktereket csodás érzékenységgel tápint ki, és amint mindezt felidézi, az egyedül-

állóan szuggesztív. Számára a muzsika halálosan komoly és szent misszió. A legkeményebb igazságok, a legfájdalmasabb tragédiák, a legádázabb küzdelmek vívódó költője ő, aki órákon át, percnyi pihenő nélkül, arra kényszerít, hogy embersorsod tudatára ébredj! Dolgoi tudása felmérhetetlen; a kifejezés szolgálatában olyan hatásokra kényszeríti a zongorát, amelyekre — eddig úgy tudtuk — hangszer nem képes. A zene harmóniáiban kifejezett legelterjedtebb mozgásaira is

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

RIHTER KEZEI

(Dolezsál felvételei)

teljes lényével reagál; ahogyan egy-egy témának alakot ad, ahogyan egy-egy teljes művet egyetlen lelki gesztussal összefog — az lenyűgöző! Azokat a Schubert-sonátákat, amelyeket „közismerien” nem lehet összefogni, vasáronccsal markolta egybe és a szokványos, szentimentális Schubert-értelmezés helyett

megrázóan drámai képet festett. Ki felejtheti el a c-moll szonáta zárótételének „Erlkönig” hangulatú éjszakai vágatását, az A-dur szonáta lassú tételének szinte mozdulatlan-

ná dermedt fájdalomtát?! A „játszhatatlanul” nehéz Schumann: Toccata izzó érzelmi lavinaként zuhogott ránk, a Kiállítás képei-nek tolmácsolás

RIHTER ALÁÍRÁSA

lása Musszorgszkij vizióit idézte, mögötte ott élt Borisz Godunov színpada is. Rihter kifejezésének érzelmi és szín-skálája végtelen; amikor hangot vált, akkor átlényegül. Csak a Limoges-i piac, a Katakombák és a Baba Yaga című képek közötti átmenetekre emlékeztetiünk és azokra a hasonlíthatatlan mozzanatokra, amikkel a képek megpillantását érzékeltette. „Egész magát” beadja a zenébe, egyszerűre felidéz és élményszerűen átél. Ez mindenkori intenzitásának forrása.

Külön kell szólni Liszt-interpretálásáról, amelyet két rokonlélek találkozása jellemz. Liszt zongoratechnikája, zongorastílusa végre maradéktalanul megszólalt a pódiumon. Talán ez a külső találkozás már másoknak is sikerült, de úgy érezzük — senkinek az a belső azonosulás, aminek Rihter Liszt-játékát hallgatva lehetünk tanúi. Liszt kései stílusának lényegre szorító puritanizmusa, érzelmeinek meztelen őszintesége, hangjának magánya — mindaz, ami Lisztet Bartókkal összeköti — életre kelt Rihter előadásában. A Funérailles, a Mefisztó-keringő és a második Elfelejtett-keringő revelációként hatott. Így álmodhatta meg és így játszhatta ezt a muzsikát — talán egyiket-másikat már nem is a közönségnek, csak magának — az öreg Liszt Ferenc. Még kábultak vagyunk mindannyian az élményektől, de talán már elmondhatjuk, hogy ez volt Rihter legszebb ajándéka ezeken a budapesti hangversenyeken: a jövő látnokának, az idős és magyar Liszt Ferencnek arcképe.

Kroó György